

**RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK**

**VOORZITTER VAN DE VIIe KAMER**

**A R R E S T**

**nr. 229.914 van 22 januari 2015  
in de zaak A. 211.264/VII-39.009.**

In zake :           1. Tomas BRUNEEL  
                      2. Bart VERHAGEN  
                      3. Jan BARTHOLOMEEUSEN  
                      bijgestaan en vertegenwoordigd door  
                      advocaten Thomas Eyskens en Arne Vandaele  
                      kantoor houdend te 1000 Brussel  
                      Bischoffsheimlaan 36  
                      bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door  
de Vlaamse regering  
bijgestaan en vertegenwoordigd door  
advocaten Steve Ronse en Gilles Dewulf  
kantoor houdend te 8500 Kortrijk  
President Kennedypark 6, bus 24  
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkommende partij :  
Fried VAN OPSTAL  
wonende te 2880 Bornem  
L. De Baerdemaekerstraat 89  
alwaar woonplaats wordt gekozen

---

*I. Voorwerp van het beroep*

1.               Het beroep, ingesteld op 7 januari 2014, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 4 november 2013 waarbij het beroep ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Antwerpen van 4 april 2013, houdende het verlenen van de milieuvergunning aan Fried Van Opstal voor het exploiteren van een viskwekerij met biogasinstallatie, gelegen aan de Papbosstraat 2 te Brecht,

gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, de beroepen beslissing deels wordt gewijzigd en voor het overige wordt bevestigd.

## *II. Verloop van de rechtspleging*

2. De tussenkommende partij heeft een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 13 februari 2014. De tussenkommende partij heeft een memorie ingediend.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend die aan de verzoekers ter kennis werd gebracht op 31 maart 2014.

De verzoekers hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Ronny Vercruyssen heeft een mededeling opgesteld.

Op respectievelijk 15 oktober 2014 en 16 oktober 2014 heeft de hoofdgriffier aan de verwerende partij, de verzoekers en de tussenkommende partij de mededeling ter kennis gebracht, bedoeld in artikel 14bis, § 1, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna : algemeen procedurereglement), dat de kamer uitspraak zou doen onder aanvoering van het ontbreken van het vereiste belang, tenzij een van de partijen binnen een termijn van vijftien dagen zou vragen om te worden gehoord.

De verzoekers vragen om te worden gehoord.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 18 december 2014.

Staatsraad Peter Sourbron heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Thomas Eyskens, die verschijnt voor de verzoekers, advocaat Elias Gits, die loco advocaten Steve Ronse en Gilles Dewulf verschijnt voor de verwerende partij, en de tussenkomende partij die in persoon verschijnt, zijn gehoord.

Auditeur Ronny Vercruyssen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

### *III. Regelmatigheid van de rechtspleging*

3. Bij het versturen van een kopie van de memorie van antwoord aan de verzoekers heeft de hoofdgriffier melding gemaakt van artikel 21, tweede lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

De verzoekers hebben binnen de termijn van zestig dagen, gesteld in artikel 7 van het algemeen procedurereglement, geen memorie van wederantwoord aan de griffie toegestuurd. Krachtens voornoemd artikel 21, tweede lid, dient te worden vastgesteld dat het vereiste belang om de gevorderde vernietiging te verkrijgen, ontbreekt.

### *IV. Verzoek om gehoord te worden*

#### *Standpunt van de verzoekers*

4. De verzoekers voeren in hun verzoek om gehoord te worden aan dat artikel 21, tweede lid, van de wetten op de Raad van State een ongelijke behandeling instelt tussen, enerzijds verzoekende partijen die nalaten om binnen de voorgeschreven termijn een memorie van wederantwoord in te dienen en, anderzijds verzoekende partijen die na een (deels) gunstig auditorsverslag geen

of een laattijdige laatste memorie indienen, dat die ongelijke behandeling het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof wettigt, dat een strenge toepassing van de sanctie van de "hakbijl" getuigt van een rechtsopvatting die niet langer strookt met de rechtspraak van de Raad van State, dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen een partij die geen memorie van wederantwoord indient en een partij die dit wel doet, weze het op de eerste nuttige dag die volgt op de laatste dag van de vervaltermijn, dat het wettelijk vermoeden dat zij geen belang meer zouden hebben bij voorliggende procedure onverzoenbaar is met het feit dat zij voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen de overeenstemmende stedenbouwkundige vergunning aanvechten en in die zaak op 20 juni 2014 nog maar pas een toelichtende memorie werd ingediend, dat een diligent optreden na het verstrijken van de termijn om een memorie van wederantwoord in te dienen op zich verantwoordt dat geen toepassing wordt gemaakt van de zogenaamde hakbijlprocedure, dat immers uit rechtspraak van de Raad van State met betrekking tot de toepassing van artikel 4, derde lid, van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State blijkt dat "indien een partij alsnog onmiddellijk na de sluiting van de kort gedingzitting aanwezig is, de gestrengheid van de sanctie kan worden gemilderd, zonder dat de Raad hierbij een uitgebreide verantwoording voor de toepassing van 'overmacht' geeft", dat de verzoekers ter zake verwijzen naar de arresten nr. 121.173 van 1 juli 2003 en nr. 123.559 van 26 september 2003, dat onder invloed van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en van het Grondwettelijk Hof al te strenge formalistische drempels die de toegang tot de rechter belemmeren actueel onder druk staan zoals onder meer blijkt uit 's Raads arresten nr. 220.993 van 12 oktober 2012, nr. 225.196 van 22 oktober 2013, nr. 225.229 van 24 oktober 2013 en nr. 227.688 van 13 juni 2014, dat zij, in een vergelijkbare toestand met voornoemde arresten, op grond van een materiële misslag hebben gemeend dat vrijdag 30 mei 2014 een wettelijke feestdag was zodat de termijn voor het indienen van de memorie van wederantwoord werd verschoven naar maandag 2 juni 2014, dat deze misslag nog meer kan worden begrepen in het licht van de vaststelling dat noch de wetten op de Raad van State noch het algemeen procedurereglement duidelijkheid geven over het begrip "wettelijke feestdag", dat hen in ieder geval niet het arrest nr. 102.951 van

28 januari 2002 kan worden tegengeworpen omdat dit verwerpingsarrest te hunner aanzien geen gezag van gewijsde heeft, dat zij alleszins niet de intentie hebben gehad om de wettelijke termijn voor de indiening van een memorie van wederantwoord te omzeilen, dat het ontwerp van memorie van wederantwoord immers reeds op woensdag 28 mei 2014 werd gefinaliseerd, en, ten slotte, dat de ingediende memorie van wederantwoord zowel aan de verwerende partij als aan de tussenkommende partij ter kennis werd gebracht en deze partijen geen belangenschade hebben geleden door het laattijdig indienen van de memorie van wederantwoord.

### *Beoordeling*

5. Met artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heeft de wetgever stringente gevolgen willen verbinden aan het niet respecteren van de termijn voor het indienen van een memorie van wederantwoord, meer bepaald door het instellen van een onweerlegbaar vermoeden van het ontbreken van het vereiste belang. Dat vermoeden kan enkel door het bewijs van overmacht of onoverkomelijke dwaling ongedaan worden gemaakt. De enige finaliteit van de hoorzitting is bijgevolg voornoemd bewijs te leveren of aan te tonen dat geen correcte toepassing werd gemaakt van voornoemd artikel 21, tweede lid.

6. De verzoekers betwisten niet dat de termijn om een memorie van wederantwoord in te dienen te dezen afliep op vrijdag 30 mei 2014. Evenmin beweren zij dat zij op die dag in de onmogelijkheid verkeerden om een aangetekende brief voor verzending ter post af te geven.

Het niet tijdig indienen van de memorie van wederantwoord wijten zij aan de "materiële misslag" waarbij er werd van uitgegaan dat vrijdag 30 mei 2014 - de dag na Hemelvaart - eveneens een wettelijke feestdag was, zodat zij in de overtuiging verkeerden dat overeenkomstig het bepaalde van artikel 88 van het algemeen procedurereglement de vervaldag zou worden verplaatst naar de eerstvolgende werkdag. Dergelijke vergissing is echter geen feit dat gelegen is

buiten de wil van de verzoekers en maakt dan ook geen geval van overmacht uit. Dat de wetten op de Raad van State en het algemeen procedurereglement geen begripsomschrijving van "wettelijke feestdag" bevatten, doet daar geen afbreuk aan.

Het feit dat omtrent dezelfde inrichting een geschil hangende is bij een ander administratief rechtscollege en in het kader van die procedure onlangs een memorie werd ingediend, vormt geen excuus voor het niet tijdig insturen van een memorie van wederantwoord. Hetzelfde geldt voor de bewering dat de definitieve versie van de memorie van wederantwoord reeds enkele dagen voor het verstrijken van de indieningstermijn zou zijn opgesteld.

7. Het voorschrift van artikel 21, tweede lid, van de wetten op de Raad van State dient het algemeen belang, zodat voor de toepassing ervan niet wordt vereist dat de overschrijding van de termijn voor het indienen van de memorie van wederantwoord de belangen van de verwerende partij of de tussenkommende partij heeft geschaad.

8. Het Grondwettelijk Hof heeft reeds herhaaldelijk uitspraak gedaan over de conformiteit van artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, en heeft die bepaling niet in strijd bevonden met de voornoemde artikelen (zie onder meer : arrest nr. 32/95 van 4 april 1995, arrest nr. 27/97 van 6 mei 1997, arrest nr. 94/99 van 15 juli 1999, arrest nr. 4/2000 van 19 januari 2000). In zijn arrest nr. 87/2001 van 21 juni 2001 heeft het Grondwettelijk Hof gesteld dat "artikel 21, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State (...) de verzoekende partijen ertoe (verplicht) de termijnen voor het toesturen van de memorie in acht te nemen en aldus te doen blijken van hun aanhoudend belang", dat "de wetgever (...) van iedere verzoekende partij (kan) verwachten dat zij haar medewerking verleent aan een snelle en efficiënte procesvoering voor de Raad van State, hetgeen impliceert dat iedere verzoeker de diverse stadia in de procedure nauwgezet opvolgt en op blijvende wijze uiting geeft van zijn belangstelling voor de voortzetting van de rechtspleging, (...)" en dat de in artikel 21, tweede lid, neergelegde

procedureregels "geenszins (kunnen) worden beschouwd als een (...) verboden belemmering van de toegang tot de rechter, temeer daar de verzoekende partij door de griffier van de Raad van State uitdrukkelijk wordt gewezen op de gevolgen van het niet in acht nemen van die formaliteit" (later deels herhaald in arrest nr. 150/2001 van 20 november 2001). In het licht van die rechtspraak moet de door de verzoekers gesuggereerde prejudiciële vraag niet aan het Grondwettelijk Hof worden voorgelegd.

9. Het wettelijk vermoeden van gebrek aan belang moet te dezen onverkort worden toegepast. Er bestaat aanleiding om het beroep te verwerpen.

## **BESLISSING**

**1. De Raad van State verwerpt het beroep.**

**2. De verzoekers worden verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 525 euro, elk voor een derde.**

**De tussenkomende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 125 euro.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van tweeëntwintig januari tweeduizend vijftien, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

|                   |                                    |
|-------------------|------------------------------------|
| Peter Sourbron,   | staatsraad, waarnemend voorzitter, |
| bijgestaan door   |                                    |
| Elisabeth Impens, | griffier.                          |

**De griffier**

**De voorzitter**

**Elisabeth Impens**

**Peter Sourbron**